

Den nye ordningen for skattefavorisert pensjonssparing, IPS, skal gjøre det mer lurt å spare. Men du risikerer at skattefordelen spises opp av forvaltningskostnadene du må betale.

Banken kan spise gullet

SPARING

Tekst: MERETE LANDSEND
mel@dagbladet.no

Dersom du er uoppmerksom er det bare leverandøren som får gevinsten, ikke du. Leverandøren kan tjene en halv million kroner bare i forvaltningsavgifter på din pensjonssparing, mener Birger Myhr, daglig leder i Pensjonseksperthen.

Etter planen skal den nye IPS-ordningen (Innskuddsbasert pensjonssparing) tre i kraft 1. november. Ordningen innebærer at den enkelte kan sette av inntil 40 000 kroner per år, og innskuddet er fradragsberettiget i skattemeldingen. Spart skatt blir dermed inntil 9600 kroner årlig.

Men høye kostnader gjør at det ikke nødvendigvis blir så lukrativt å spare i det nye IPS-produktet som mange tror, mener Myhr. Det skyldes blant annet beskatning ved uttak og forvaltningskostnader.

– Dersom sparingen skjer som tradisjonell fondssparing – f.eks. innenfor rammen av en aksjesparekonto – er det bare den delen av avkastningen som overstiger skjermingsfradraget, som skal beskattes. En stor del av utbetalingen skal altså ikke beskattes overhodet, sier Myhr.

Den delen av avkastningen som overstiger skjermingen skal oppjusteres slik prinsippet er for eierinntekter. I 2017 innebærer dette en marginalsatt på 29,76 prosent. Marginalskatten vil stige til 30,59 prosent neste år, ifølge statsbudsjettet for 2018.

– Beskatningen av utbetalinger fra IPS blir mye høyere. Her skal hele utbetalingen beskattes som alminnelig inntekt, i 2017 altså 24 prosent, sier Myhr.

Øker med årene

De første to-tre årene er forvaltningskostnadene ved IPS-sparing lave regnet i nominelle kroner, påpeker han.

– Det er ingenting som tilsier at høye forvaltningskostnader gir høyere avkastning. Det første året er forskjellen på en kostbar og en billig forvaltning bare noen hundrelapper. Etter hvert øker kostnadene proporsjonalt med størrelsen på kontoen. Da blir det veldig store beløp – en forskjell på mange hundre tusen kroner i løpet av opptjeningsperioden. Og fordi du får avkastning på hele bruttobeløpet i IPS, innebærer det nødvendigvis at kostnadene skal beregnes av et langt høyere beløp enn i normal fondssparing (sparing av et nettobeløp), sier han.

Myhr tror mange leverandører vil selge sparing med en årlig kostnad på 2 prosent eller høyere.

– Jeg er sikker på at det vil finnes pensjonsleverandører som baserer produktet på indeksfond,

Pass på høye kostnader ved pensjonssparing

Så stor kan forskjellen bli

Kost-nivå	IPS		FONDSSKONTO	
	1. år	Totalt	1. år	Totalt
0,2 %	80	59 460	61	41 390
2,0 %	800	495 051	608	346 304

Her er det sammenliknet kostnader første år og totalt over 20 års oppsparing og 10 års utbetaling med to ulike nivåer av forvaltningskostnader for IPS og fondskonto.

Kilde: Birger Myhr, Pensjonseksperthen

og dermed har svært lave kostnader. Men spareprodukter som inneholder ordet «pensjon» har en tendens til å koste langt mer enn andre spareprodukter. Folk bør derfor være bevisst på å holde kostnadsnivået på et så lavt nivå som mulig, sier han.

– Ikke vær naiv

– IPS er lønnsomt for de fleste som vil spare ekstra til pensjon. Ikke unngå å spare til pensjon selv om kostnadene er høye, men vær oppmerksom på at de spiser mye av gevinsten din, sier Hallgeir Kvadsheim, økonomiekspert og programleder i TV-serien «Luk-susfellen». Han synes at Birger Myhr er for pessimistisk når han tar utgangspunkt i at mange leverandører vil ta forvaltningskostnader på 2 prosent eller høyere.

– Her måler han en ekstremt kostnadsbevisst fondskunde opp mot en sløv IPS-kunde. Man må ikke være så naiv at man velger et IPS-produkt med hele 2 prosent i forvaltningskostnader. Årlig honorar bør ikke ligge noe særlig høyere enn 1–1,5 prosent selv om du velger bare aksjefond, som er det dyreste å forvalte. Du får ikke så mye igjen for å velge dyre fond, sier Kvadsheim.

Det kommer til å bli hard konkurranse om kundene når IPS-ordningen trer i kraft, mener han.

– I og med at du binder sparingen din helt til 62 år, bør du være nøye med at du ikke betaler for mye til banken, sier han.

– Kan smuldre opp

– Investerer du i et aksjefond via IPS, vil avkastningen etter skatt bli høyere enn om du investerer i samme aksjefond frittstående eller via en aksjesparekonto. Men det er et godt stykke fra skattefordelene knyttet til IPS og for eksempel BSU, boligsparing for ungdom. Å fremstille IPS som «BSU for voksne», slik enkelte tilbydere gjør, er derfor villedende,

mener økonomiekspert Rolf Mæhle.

– Dessuten må man være oppmerksom på gebyrene i IPS. Dersom disse er høyere enn for sparing i rene aksjefond, kan skattefordelen raskt smuldre opp. Siden IPS for de fleste er langsiktig sparing, lenger enn ti år, vil gebyrene ha mye å si for den pensjonskapitalen som skal utbetales. Derfor er det ekstra viktig å sjekke om IPS innebærer ekstragebyrer, sier han.

Også Dag Jørgen Hveem, høyskolelektor ved Handelshøyskolen BI, mener det er viktig å ha fokus på kostnadene ved sparing i IPS.

– IPS er et bra spareprodukt, men man må ikke glemme å se på kostnadene. Det blir trolig store prosentvise prisforskjeller hos de ulike leverandørene, sier han.

Hvis man er veldig redd for å ta risiko, vil høye kostnader kunne spise hele eller en stor del av avkastningen, påpeker han.

– Tar du lav risiko på sparingen, er det mye å betale f.eks. 1–1,5 prosent i forvaltningskostnader. Tar du derimot høy risiko og kan forvente vesentlig høyere avkastning, er det ikke urovekkende mye, sier han.

– Du må også regne på hvor mye du kan tjene på IPS totalt sett, sammenliknet med å spare i vanlige aksjefond. Utsatt skatt på utbetalingen i mange år kombinert med skattelette i dag kan ha stor økonomisk verdi. Hvis du i dag sparer 40 000 kroner i IPS, kan du sette av skatteletten på 9600 kroner i aksjemarkedet eller nedbetale gjeld. Den muligheten får du ikke hvis 40 000 kroner plasseres i vanlige aksjefond.

Når den nye forskriften til IPS er klar, bør det være begrenset mulighet for leverandørene å endre forvaltningskostnader underveis, mener Hveem.

– Riktig nok kan man bytte leverandør underveis, og bruke konkurransen i markedet. Men midlene er bundet frem til 62 år, sier han.

FAKTA

IPS

- ▶ Den enkelte kan spare inntil 40 000 kroner årlig.
- ▶ Det skal ikke betales formuesskatt eller skatt av avkastning av den oppsparte pensjonskapitalen.
- ▶ Det årlige sparebeløpet kan trekkes fra i alminnelig inntekt, dvs. at det er et skattefradrag på 24 prosent (2017), maks 9600 kroner.
- ▶ Årlig pensjon beskattes bare som alminnelig inntekt (24 prosent i 2017), dvs. ikke med trygdeavgift og trinnkatt som vanlig pensjonsinntekt eller dagens IPS-ordning.

Vær OBS på ...

1 GEBYRENE: Ikke velg banker og forsikringselskap som krever innskuddsgebyr. Styr unna leverandørene som ber deg betale et tegningsgebyr på f.eks. 0,5–1 prosent for å åpne IPS-konto.

– Det blir dyrt hvis du både skal betale et årlig forvaltningsgebyr og et årlig administrasjonsgebyr for å ha IPS-konto. Ikke velg en leverandør som krever et administrasjonsgebyr, sier økonomiekspert Hallgeir Kvadsheim.

2 PROSENTSATSEN: Bankene og forsikringselskapene vil trolig tilby kundene en slags «pakkeløsning» der de har sydd sammen ulike fond. De som ligger mye over 1 prosent i årlig kostnader, bør du være kritisk til.

– Velg en leverandør som også har billigere fond (f.eks. indeks), ikke bare de dyreste. Gå til en annen bank enn din faste hvis den ikke tilbyr løsninger som er gode nok og rimelige nok. Husk at du ikke er gift med banken, sier Kvadsheim.

3 VILKÅR I: Merke deg bindingstiden og utbetalingsbestemmelsene for IPS. Pengene er bundet til tidligst fylte 62 år og skal utbetales i minimum ti år og uansett helt frem til fylte 77 år, dog med visse unntak for små IPS-avtaler.

– Dersom du velger å starte IPS-utbetaling allerede som 62-åring, skal altså utbetalingen fordel- es på minimum 15 år. Sånn sett kan vi se på skattefordelen i IPS som en belønning for å binde pengene i lang tid. Noen vil imidlertid se på bindingstid og utbetalingsreglene som en fordel for å sikre seg en årlig ekstrautbetaling som pensjonist, sier økonomiekspert Rolf Mæhle.

4 VILKÅR II: Ingen formuesskatt på IPS har bare betydning for dem som betaler formuesskatt.

– For disse «velstående» vil til gjengjeld dette gi et hyggelig ekstrabidrag til avkastningen på pensjonssparing, sier Mæhle.